

Professori *Matti Alestalon* on tässä YP:n numerossa kiintoisa artikkeli, jossa hän kuvaa kolmen sukupolven – sotapolven, suurten ikäluokkien ja lamapolven – elämäntapaa muuttuvassa Suomessa. Kohortit on valittu niin, että jokainen on nuoruudessaan kokenut suuren yhteiskunnallisen murroksen, mutta samalla niiden aikaväli (25–30 vuotta) tekee niistä myös suvun sukupolvia. Kun Alestalon ”kantapolvi” on 1921–25 syntynyt (jatko)sodan polvi, suuret ikäluokat ovat (karkeasti ottaen) sotapolven lapsia ja lamapolvi taas suurten ikäluokkien lapsia.

Alestalon artikkelista syntyy jatkoidea, jonka tässä esitän vapaasti käytettäväksi. Alestalon polvien nuoruuskokemuksissa on sotaa, suurta muuttoa ja lamaa. Olisi jännä nähdä samanlainen analyysi ”rinnakkaisen” sukupolviketjun elämäntapaa. Alestalon sukupolviketjun väleistä löytyy nimittäin toinen ketju, jonka nuoruuskokemuksia sävyttää nousun ja eteenpäinmenon tuntu. Sen kantapolvi olisi 1930-luvun puolivälissä syntyneet, joita oivallisesti edustaa emeritusprofessori Antti Eskola. Kirjassaan *Jäähäväisluentoja* (Hanki ja jää, 1997) Eskola kirjoittaa näin:

”Olihan se huimaa aikaa, kun Suomi nousi sodasta. Tietysti vielä pitkään surtiin kaatuneita ja kaipailltiin luovutettuja aluei-

ta, mutta toisaalta jokainen päivä oli edellistä parempi: päästiin eroon säännöstelystä, ostokorkeista, korviketavaroista... Seitsemässä vuodessa oli tapahtunut uskomaton nousu, kehitysoptimismi saanut vahvistuksensa. Komean vertauskuvallisesti kaari huipentui kesällä 1952, kun päivälleen minun ikäiseni nuori nainen, 17-vuotias Armi Kuusela valittiin maailman kauneimmaksi ja Helsingissä järjestettiin olympialaiset.”

Eskolan sukupolven lapset taas syntyivät 1960-alussa – kokeeseen nuoruudessaan Kekkonen ja Breznevian ajan päättymisen 1980-luvun alussa. Heidän lapsensa syntyivät 1980-luvun puolivälillä maissa ja aikuistuvat laman jälkeiseen it-buumiin ja talouden nousukauteen.

Stakesin tuore tulosaluejohtaja *Jussi Simpura* esitti aikanaan (YP 5–6/98) seuraavanlaisen idean. Voisi ajatella, että yhteiskunnassa elää koko ajan kaksi rinnakkaista sukupolviketjua. Simpuran idea perustuu juuri siihen, että biologisten sukupolvien (vanhempien ja lasten) väli on karkeasti ottaen 25–30 vuotta. Samalla tavalla karkeasti ottaen kussakin ketjussa elossa on kulloinkin kolme sukupolvea: vanhemmat, lapset ja lapsenlapset. Yhteiskuntaan ”mahtuu” kulloinkin kaksi rinnakkaista ja lomittaista sukupolviketjua, joiden lenkit ovat noin 15 vuoden päässä toisistaan.

Olellaista on, että kumpikin ketju tuntee hyvin oman ketjunsä lenkkien elämäntapaa, mutta ei välttämättä toisen ketjun kokemusmaailmaa. Ja ero

korostuu, jos kummankin ketjun kaikkien lenkkien nuoruuskokemukset ovat systemaattisesti erilaisia, kuten edellä on olettettu.

Kevään vaalikampanjassaan *SDP* asetti näyttävästi hyvinvointipalveluiden kehittämisen ja sosiaaliturvan minimietuuksien tason korottamisen veronalennusten edelle. Kyselyissä kansan selkeä enemmistö oli systemaattisesti ollut samaa mieltä – mutta olikin äänestyskopissa sitten eri mieltä. Ennen vaaleja ilmestynyt YP (1/07) ehti pääkirjoituksessaan kuitenkin pitää SDP:n menestymismahdollisuuksia vaali-ohjelman takia hyvinä:

”SDP:llä näyttäisi olevan jopa hiukan samanlainen läpimurron mahdollisuus kuin aikanaan vuoden 1966 vaaleissa. Tuolloin SDP:n sodanjälkeisen ajan johtohahmo Väinö Tanner oli väistynyt ja tilalle tullut Rafael Paasio alkoi reivata puoluettaan ’pari piirua vasemmalle’. SDP:n alamäki kääntyi nopeaan nousuun ja vuoden 1966 vaaleissa se sai suuren vaalivoiton ja pääministerin paikan.”

Tästä vertailusta oli unohtunut yksi olennainen juttu. Vuoden 1966 vaaleihin demarit menivät oppositiosta käsin, näissä vaaleissa SDP oli 12 vuotta putkeen istunut hallituspuolue. Kun tällainen puolue sanoo puolitoista kuukautta ennen vaaleja kääntävänsä kursiaan pari piirua vasemmalle, äänestäjät saattoivat alkaa miellesään kysellä, missä sitä on ai-

emmin oltu tai miksi vasta nyt. Ainakaan demarit eivät onnistuneet saamaan kansaa suunnanmuutoksestaan vakuuttuneeksi. No, nyt demareilla on neljä vuotta aikaa harjoitella – ja seuraaviin vaaleihin SDP käy sitten oppositiosta.

Edellisen YP:n Tonavassa kuvasin 1970-luvulla syntyneen *lamapolven* poliittista suuntautumista nuorten, vuoden 2003 eduskuntavaaleissa valittujen alle 35-vuotiaiden kansanedustajien avulla – ja totesin nuorten edustajien ryhmän muuhun eduskuntaan verrattuna kovasti naisvaltaiseksi ja punamulta-voittoiseksi.

Vaaleissa nyt valittujen osalta eduskunnan nettisivuilta (www.eduskunta.fi) löytyy tilasto, jossa edustajien ikärakenne on jäsenetty syntymävuosikymmenittäin. Nuorin ryhmä ovat 1970-luvulla syntyneet (lisänä yksi 1980-luvulla syntynyt eli eduskunnan kuopus, keskustan Tuomo Puumala, 24-v.). Jako ei ihan täsmää viime eduskunnasta itse tekemäni laskelman kanssa, koska vuonna 1970 ja sen jälkeen syntyneiden ryhmä sisältää nyt 37-vuotiaat ja sitä nuoremmat. Heitto ei kuitenkaan ole kovin suuri, joten suunnat näkyvät.

Nykyinen nuorten ryhmä on selvästi suurempi kuin vuonna 2003 (32/23) ja sen naisvaltaisuus edelleen jatkuu, mutta lievempänä. Vuonna 2003 valituista nuorista 18 oli naisia, miehiä 5. Uudessa eduskunnassa vastaavat luvut ovat 20 ja 12. Myös poliittiset voimasuhteet ovat nuorten ryhmässä tasoittuneet, vaikka punamulta on säilyttänyt johtoasemansa (suluisa nuorten määrä vuonna 2003):

SDP 9 (7), keskusta 8 (8), vihreät 7 (4), kokoomus 5 (2) ja Vasemmistoliitto 2 (0). Ylivoimaisesti naisvaltaisin puolue nuorten ryhmässä on edelleen SDP. Vuonna 2003 kaikki valitut seitsemän nuorta demariedustajaa olivat naisia, nyt yhdeksän valitun joukosta löytyy yksi mies (vuonna 1970 syntynyt Marko Asell). Vihreitten seitsemästä edustajasta kaksi on miestä, keskustassa sukupuolet menevät tasan (4/4) kuten Vasemmistoliitossa (1/1), kokoomuksen nuorista löytyy ainoa miesenemmistö (3/2).

Lukujen valossa karkeasti pelkistäen: 1970-luvulla syntyneen lamapolven eli nykyisten kolmikymppisten mobilisaatio näyttää jatkuvan – ja poliittisesti la venevan. Polven keihäänkärkenä ovat naiset, erityisesti demarinaiset, joilla edelleen on eduskunnassa polven suurin edustus. Puolueista hyvänä kakko-sena nuorten ryhmässä on pysynyt keskusta, mutta mukaan ovat nyt rynnimässä erityisesti vihreät ja myös kokoomus – ja Vasemmistoliitollekin on syntynyt toivon pilkahdus.

”Mikä nuoria vaivaa? Missä on häiriökäyttäytyminen, jonka avulla me keski-ikäiset saisimme energiaa elämäämme? Miksi nuoret ovat alkaneet muistuttaa vanhempiaan? Mitä järkeä siinä on? Me olemme tylsiä ja syvältä.

Nuoruuteen kuuluu 2–6 vuoden jakso äärimielipiteitä, huonoa käytöstä ja typeryyttä, joille voi aikuisena puistella päätään, paitsi jos on vihreä tai rockmuusikko, jolloin kehitystä ei tapahdu. Jos nuoret saisivat päätää, meillä olisi eduskunta, jo-

ka koostuisi 69 Eyes -yhtyeestä, Salattujen elämien näyttelijöistä ja yhden rumpalin tosi ihanasta roudaribroidista. Niinhän sitä toivoisi, mutta nuoret pettivät. 40 000 nuorta äänesti maaliskuun alussa nuorisovaaleissa. Valituksi tulivat mm. Mauri Pekkarinen, Martti Korhonen ja Seppo Kääriäinen. Suosituin puolue oli keskusta.

Mitä tämä nyt on? Niin korkean tason itseironiaa, ettemme me keski-ikäiset ymmärrä? Nuorten, joiden pitäisi harhailla mielipiteiden äärialueilla, äänestävät keskustaa sekä miehiä nimeltä Mauri, Martti ja Seppo, joiden kenenkään lempinimi ei ole edes Che?” (*Jyrki Lehtola*, Iltalehti 16.3.)

Kauko Tuovinen on siepannut seuraavan jutun Kyproksesta valtion matkailuoppaalta, jonka synnyinmaa on Suomi, äidinkieli ruotsi ja kansalaisuus Kyproksesta. Kas näin:

”Bussinkuljettaja Dimas tapasi tulla työpäivän päätyttyä kantapaikkaansa Pafoksessa. Joka kerta hän tilasi samalla kertaa kolme lasia zivaniaa (= kyprosalainen pontikka). Jonain iltana kuppilanpitäjä rohkaistui kysymään, miksi aina kolme. Dimas vastasi:

”Tämä yksi on veljelleni joka on Australiassa, toinen tulee veljelleni joka on Amerikassa, ja kolmas on minulle. Juon tässä veljieni kanssa.”

Näin jatkui vuodesta toiseen, kunnes Dimas alkoi tilata vain kahta zivaniaa kerrallaan. Lopulta paikan pitäjä kysyi: ’Onko sattunut jotain ikävää? Onko joku kuollut, kun et enää ota kolmea?’ ’Ei, mutta minä olen la kannut juomasta.”